

ทัศนคติของครูประถมศึกษาที่มีส่วนร่วมทางการ เมืองในระบบประชาธิปไตย:
ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร

นายปรีชา ตงมณี

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๐

THE ATTITUDE ON POLITICAL PARTICIPATION OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHERS
IN A DEMOCRATIC REGIME: A CASE STUDY OF THE PRIMARY
SCHOOL TEACHERS IN SAMUTSARKHON PROVINCE

Mister Pricha Tongmanee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Politics Science
Department of Government
Graduate School
Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ทัศนคติของครูประถมศึกษาที่มีส่วนร่วมทางการ เมือง ในระบอบ
ประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษาในจังหวัด
สมุทรสาคร

โดย

นายปรีชา คงมณี

แผนกวิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ดร. พรศักดิ์ น่องแก้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พรศักดิ์ น่องแก้ว)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ทัศนคติของครูประถมศึกษาที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบ
ประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษาในจังหวัด
สมุทรสาคร

ชื่อนิสิต

นายปรีชา ตงมณี

อาจารย์ที่ปรึกษา

ดร. พรศักดิ์ ม่วงแก้ว

แผนกวิชา

การปกครอง

ปีการศึกษา

๒๕๒๐

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความสำนึกความสนใจ การมองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง ระบบพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ คือเอากรุปตัวอย่างของครูประถมศึกษาชายหญิงอายุ ๑๔ - ๓๓ ปี ๓๔ - ๕๐ ปี วุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาตรี และอนุปริญญาตรีขึ้นไป ที่กำลังทำการสอนอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๘ คน โดยสุ่มตัวอย่างครูประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑๖๕ คน นอกนั้นทศสมทั้งหมด ได้แก่ครูประถมศึกษาที่สังกัดเทศบาล ๑๘๕ คน และสังกัดโรงเรียนราษฎร์ ๑๕๐ คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทศสมไค - สแควร์

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้หากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลางมากที่สุด พยายามหลีกเลี่ยงตัวแปรแทรกซ้อนต่างๆ เช่น อารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุ ประสบการณ์ที่เป็นครูอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร ให้อยู่ในขอบเขตที่กำหนดไว้ เลือกประชากรที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน จำนวนประชากรก็พยายามให้ได้แต่ละสังกัดปานๆกัน เมื่อรวมแล้วให้ได้มากที่สุด การออกไปทศสมแต่ละครั้งผู้วิจัยได้ไปทำการทศสมด้วยตนเองและควบคุมกลุ่มตัวอย่างวิจัยอย่างใกล้ชิด สร้างบรรยากาศแก่ครูในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด การวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๓๐๘ คนได้ผลการวิจัยคือ

๑. ครูประถมศึกษาชายหญิงมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยดี มีความสำนึกความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยน้อย แต่ครูประถมศึกษาชายยังมีความสำนึกความสนใจมากกว่าครูประถมศึกษาหญิง

๒. ครูประถมศึกษาชายหญิงมีความตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งและระบบพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตยน้อยที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบแล้วครูประถมศึกษาชายมีความตระหนักมากกว่าครูประถมศึกษาหญิง ส่วนความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และสนใจเข้าร่วมในกระบวนการกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยก็มองเห็นความสำคัญน้อยที่สุดเช่นเดียวกัน

๓. ครูประถมศึกษาอายุ ๑๔ - ๓๓ ปีและ ๓๔ - ๕๐ ปี มีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยดี แต่กลุ่มอายุ ๑๔ - ๓๓ ปี มีความรู้ความเข้าใจมากกว่ากลุ่มอายุ ๓๔ - ๕๐ ปี ส่วนความสำนึกความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยนั้นมีน้อยทั้งสองกลุ่ม

๔. ครูประถมศึกษาอายุ ๑๔ - ๓๓ ปีและ ๓๔ - ๕๐ ปี ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งและระบบพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตยน้อย ยึดถือค่านิยมในการเลือกตั้ง ไม่นิยมให้นักการเมืองสังกัดพรรคการเมืองมากที่สุด มองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และสนใจเข้าร่วมในกระบวนการกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบแล้วกลุ่มอายุ ๑๔ - ๓๓ ปี มองเห็นความสำคัญมากกว่ากลุ่มอายุ ๓๔ - ๕๐ ปี

๕. ครูประถมศึกษาวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาตรีและอนุปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยดี แต่ครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปมีความรู้ความเข้าใจมากกว่า ส่วนความสำนึกความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีน้อยทั้งสองกลุ่ม และเมื่อเปรียบเทียบแล้วครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปมีความสำนึกความสนใจมากกว่า

๒. ครูประถมศึกษาวุฒิต่ำกว่าอนุประิษาตรีและอนุประิษาตรีขึ้นไป มองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและระบบพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตยน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับแล้วกลุ่มครูวุฒิอนุประิษาตรีขึ้นไปมองเห็นความสำคัญมากกว่า และครูที่มีวุฒิทั้งสองกลุ่มยังยึดถือกับบุคคล นิยมเลือกผู้แทนที่มียศตำแหน่งสูงๆ มีอิทธิพล มีฐานะร่ำรวยในการเลือกตั้ง ไม่นิยมให้นักการเมืองสังกัดพรรคการเมืองมากที่สุด และมองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และสนใจเข้าร่วมในกระบวนการกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยน้อยที่สุดอีกด้วย.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The author has tried to do his best in this research selecting the most unbiased samples, dealing with some critical intervening variables such as emotional effects from the respondents, as well as their ages and teaching experiences in the locality, so as to lessen down to the proposed acceptance these dominants that would affect the quality of the research. The selected samples are of the same socio-economic and educational status, and in good proportion with their appropriated agencies. In addition, the field trips for a screen test are operated by the author himself, in close control of the samples but with good human relationship needed in the contact. The rapport is satisfactorily obtained. The analysis of the data from 708 samples is done by a chi - square test.

The followings are the outcome of the research

1. The primary school teachers of both sexes are equally best well informed of political participation in a democratic regime, as well as they are equally least aware and interested in political participation. But male teachers have more awareness and interest than female teachers.

2. The primary school teachers of both sexes equally see that the general election and political party are not very important. But male teachers regard them as more important than female teachers. The respondents of both sexes think the least of interest groups and political participation.

3. The primary school teachers by age intervals of 19 - 33 and 34 - 50 are equally well-informed of political participation to the most extent. Anyhow the age interval group of 19 - 33 is the better. But for the political sense and interest, both age interval group are equally very inadequate.

4. The primary school teachers by age intervals of 19 - 33 and 34 - 50 do not equally think much about general election and democratic political party system. They regard personality as more important than other rationale in an election. They do not feel inclined as to force the politicians to tie themselves to a certain political party. They pay the least importance of the interest groups and participation in the political interest groups. Anyhow the age interval group of 19 - 33 is the better.

5. The primary school teachers of below diploma, and diploma and over groups are equally best well informed of political participation in a democratic regime. But the diploma and over group is the better. Both groups have little political sense and interest in participation. Anyhow the diploma and over group is the better.

6. The primary school teachers of below diploma and diploma and over groups equally see little importance of general election and political party system. But the diploma and over group is the better. Both groups regard personality of high ranking designation and rich as more important. They do not feel

inclined as to force the politicians to tie themselves to a certain political party. They see the least importance of the interest groups and participation in the political interest groups.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ เสนอข้อคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัย และได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จ ภายความเรียบร้อย กับขอขอบพระคุณอาจารย์นำทรัพย์ จันทน์หอม นักวิชาการศึกษากองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ และอาจารย์ชาติรี อายุวัฒน์ นักวิชาการศึกษา ฝ่ายแผนงาน กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กรุณาให้คำแนะนำในการแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลแบบไค - สแควร์ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้สมตามความมุ่งหมายทุกประการ.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
รายการตารางประกอบ.....	๙
รายการรูปประกอบ.....	๑๐
บทที่	

๑. บทนำ.....	๑
ที่มาและปัญหาของการวิจัย.....	๒
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย.....	๕
ความสำคัญของการศึกษา.....	๑๑
ขอบเขตของการวิจัย.....	๑๑
สมมติฐานในการวิจัย.....	๑๒
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	๑๓
การเสนอบทวิจัย.....	๑๔
๒. แนวความคิดทฤษฎีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๑๕
แนวความคิดทางทฤษฎี.....	๒๐
ประชาธิปไตย.....	๒๐
การมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๒๓
พรรคการเมือง.....	๓๔
การศึกษาคนคว่ำที่เกี่ยวข้อง.....	๔๔
สรุป.....	๖๒

๓. วิธีดำเนินการวิจัย.....	๖๖
การรวบรวมข้อมูล.....	๖๖
กลุ่มตัวอย่าง.....	๖๗
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๖๗
วิธีดำเนินการทดสอบ.....	๖๘
เกณฑ์การตรวจให้คะแนน.....	๗๑
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	๗๒
สรุป.....	๗๔
๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๗๕
สัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....	๗๕
ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	๗๖
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๗๖
สรุป.....	๑๐๐
๕. สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ.....	๑๐๒
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๐๓
ขอเสนอแนะ.....	๑๐๗
บรรณานุกรม.....	๑๑๐
ภาคผนวก.....	๑๑๔
ประวัติผู้เขียน.....	๑๒๔

รายการตารางประกอบ

หน้า

ตารางที่

๑. เปรียบเทียบทัศนคติการพิจารณาปัญหาของพรรคการเมือง แบบเสรีประชาธิปไตย สังคมนิยมประชาธิปไตย และ สังคมนิยมปฏิวัติ.....	๓๓
๒. ผลการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของประเทศไทย.....	๕๓
๓. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสมุทร- สาคร จากการศึกษาเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	๕๔
๔. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดนคร- ปฐม จากการศึกษาเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	๕๕
๕. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดใกล้เคียง กับจังหวัดสมุทรสาคร จากการศึกษาเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร ๒๖ มกราคม ๒๕๑๔.....	๕๖
๖. การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองจาก การศึกษาเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลชะอำ ๒๓ พ.ค. ๑๕...	๕๘
๗. การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองจาก การศึกษาเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสมุทรสาคร จังหวัด สมุทรสาคร ๑๔ ธ.ค. ๑๓.....	๕๘
๘. การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองจาก การศึกษาเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลกระทุ่มแบน จังหวัด สมุทรสาคร ๑๔ ธ.ค. ๑๓.....	๖๐
๙. ทัศนคติของผู้นำส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีผู้แทน ราษฎร.....	๖๑
๑๐. จำนวนครูประถมศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม.....	๖๔

๑๑.	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบบอบประชาธิปไตย.....	๓๐
๑๒.	จำนวนครูประถมศึกษาที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตยมากหรือน้อย จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิ	๓๓
๑๓.	การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างครูประถม ศึกษาชายกับหญิง ที่มีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในระบบอบประชาธิปไตย.....	๓๗
๑๔.	การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างครูประถม ศึกษาชายกับหญิง ที่มีความสำนึกและความสนใจในการมี ส่วนร่วมทางการเมืองในระบบอบประชาธิปไตย.....	๓๘
๑๕.	การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างครูประถม ศึกษาชายกับหญิง ที่มองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง และระบบพรรคการเมืองในระบบอบประชาธิปไตย.....	๔๒
๑๖.	การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างครูประถม ศึกษาชายกับหญิง ที่มองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ และสนใจเข้าร่วมในกระบวนการกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ในระบบอบประชาธิปไตย.....	๔๔
๑๗.	การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของครูประถมศึกษา อายุระหว่าง ๑๘ - ๓๓ ปีกับอายุระหว่าง ๓๔ - ๕๐ ปี ที่ มีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบ อบประชาธิปไตย.....	๔๕
๑๘.	การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของครูประถมศึกษา อายุระหว่าง ๑๘ - ๓๓ ปีกับอายุระหว่าง ๓๔ - ๕๐ ปี ที่มี ความสำนึกและความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ระบบอบประชาธิปไตย.....	๔๗

๑๘. การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของครูประถมศึกษา
อายุระหว่าง ๑๕ - ๓๓ ปีกับอายุระหว่าง ๓๔ - ๕๐ ปี ที่
มองเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง และระบบพรรคการเมือง
เมืองในระบบประชาธิปไตย..... ๕๐
๑๙. การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของครูประถมศึกษา
อายุระหว่าง ๑๕ - ๓๓ ปีกับอายุระหว่าง ๓๔ - ๕๐ ปี ที่
มองเห็นความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และสนใจเข้าร่วม
ในกระบวนการกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระบบ
ประชาธิปไตย..... ๕๑
๒๐. การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของครูประถมศึกษา
วุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาตรีกับอนุปริญญาตรีขึ้นไป ที่มีความรู้ความ
เข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ๕๓
๒๑. การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของครูประถมศึกษา
วุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาตรีกับอนุปริญญาตรีขึ้นไป ที่มีความสำนึก
และความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบ
ประชาธิปไตย..... ๕๕
๒๒. การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของครูประถมศึกษา
วุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาตรีกับอนุปริญญาตรีขึ้นไป ที่มองเห็นความ
สำคัญของการเลือกตั้ง และระบบพรรคการเมืองในระบบ
ประชาธิปไตย..... ๕๘
๒๓. การเปรียบเทียบความมีนัยสำคัญทางสถิติของครูประถมศึกษา
วุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาตรีกับอนุปริญญาตรีขึ้นไป ที่มองเห็นความ
สำคัญของกลุ่มผลประโยชน์และสนใจเข้าร่วมในกระบวนการ
กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย..... ๕๘

รายการรูปประกอบ

หน้า

รูปที่

๑.	แผนภูมิแสดงกลไกของรัฐในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทางการเมือง.....	๒๓
๒.	แผนภูมิแสดงกลไกของรัฐในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทางการเมืองไทย.....	๒๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย